

Dosarul nr. 2ra-1793/19

Prima instanță: Judecătoria Chișinău sediul Centru (jud. C. Valah)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. L. Bulgac, G. Dașchevici, A. Panov)

DECIZIE

13 noiembrie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Ala Cobăneanu
Svetlana Filincova
Galina Stratulat
Maria Ghervas
Victor Burduh

examinând recursul declarat de Victor Pridorjîni, reprezentat de avocatul Aliona Dragomir

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a lui Victor Pridorjîni, reprezentat de avocatul Aliona Dragomir împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organului de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești și încasarea cheltuielilor de judecată

împotriva deciziei din 6 iunie 2019 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respinsă cererea de apel depusă de Victor Pridorjîni, reprezentat de avocatul Aliona Dragomir, admisă cererea de apel depusă de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, casată parțial hotărârea din 28 ianuarie 2019 a Judecătoriei Chișinău sediul Centru și pronunțată în această parte o nouă hotărâre

constată:

La 28 septembrie 2018, Victor Pridorjîni, reprezentat de avocatul Aliona Dragomir a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al RM, intervenienți accesorii Ministerul Finanțelor al RM și Procuratura Generală a RM cu privire la repararea prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organului de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești și încasarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii a invocat că în urma controlului efectuat de către Inspekția de Stat în Construcții la șantierul situat pe str. Ciocîrliei mun. Chișinău au fost depistate abateri de la actele normative în vigoare, fiind emisă pe numele lui Denis Russu, reprezentant prin procură a lui Andrei Bratan, prescripția seria

ISC nr. 0005256 din 16 ianuarie 2014, prin care au fost sistate lucrările de construire a obiectivului până la înlăturarea neconformităților depistate și anume obținerii autorizației de construire.

Totodată, la 16 ianuarie 2014, în privința lui Denis Russu a fost întocmit procesul-verbal cu privire la contravenție în baza art. 179 Codul contravențional - construcții neautorizate.

La 1 aprilie 2014, Denis Russu a primit autorizație de construire nr. 61-C-/1A, fapt despre care a fost informată și Inspekția de Stat în Construcții, iar după informare, Denis Russu a început lucrările de construcție pe șantier.

A evidențiat că la 16 aprilie 2014, Inspekția de Stat în Construcție a întocmit încă un proces-verbal cu privire la faptul că Denis Russu nu a stopat lucrările de construcție impuse prin prescripție, ignorând faptul că la 1 aprilie 2014, ultimul a informat Inspekția de Stat că are toate documente, demonstrându-le în original.

Ca urmare a plângerii depuse de către Inspekție, la 30 aprilie 2014, Procuratura Generală a RM a emis ordonanța de intentarea dosarului penal cu nr. 2014928189, art. 328 alin. (1) și art. 352 alin. (1) Cod penal.

În cadrul efectuării acțiunilor de urmărire penală la 26 iunie 2014, dânsul a fost recunoscut și audiat în calitate de bănuit în săvârșirea infracțiunii prevăzută de art. 352 alin. (1) Cod penal, în aceeași zi, de către procuror a fost luată de la el obligația de a se prezenta în organele de anchetă și instanța de judecată.

La 24 septembrie 2014, i-a fost înaintată învinuirea în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 352 alin. (1) Cod penal, fiind audiat în calitate de învinuit, dânsul vina nu a recunoscut și folosindu-se de drepturile sale procesuale a refuzat darea declarațiilor.

A comunicat că la acel moment, dânsul se afla în Instituția Penitenciară nr. 13 mun. Chișinău, fiind reținut pe o altă cauză penală. Din iulie 2014 și până în prezent se află în Instituția Penitenciară nr. 13 mun. Chișinău, mai mult nu a fost vizitat de către procuror și nu a primit în adresa sa nicio informație despre cauză penală de învinuirea în comiterea infracțiunii prevăzută de art. 352 alin. (1) Cod penal.

A mai menționat că la 17 noiembrie 2016, Judecătoria Rîșcani mun. Chișinău a emis hotărârea pe cauza contravențională de acuzare a lui Denis Russu, învinuit de comiterea contravenției prevăzute de art. 179 Cod contravențional, procesul fiind încetat pe motivul expirării termenului de prescripție de trage la răspundere contravențională.

Totodată, a precizat că la 27 octombrie 2017, apărătorul său, avocatul Aliona Dragomir a înregistrat plângerea la Judecătoria Chișinău sediul Centru de urgentarea examinării cauzei penale (în baza art. 20 CPP) pornite în privința lui și numai după înregistrarea plângerii, la 31 octombrie 2017, de către procuror a fost emisă ordonanța privind scoaterea persoanei de sub urmărire penală și clasarea cauzei penale nr. 2014928189, peste trei ani după pornirea urmăririi penale.

Acțiunile procesuale în privința lui au avut loc numai în anul 2014, fiind recunoscut și audiat în calitate de bănuit la 26 iunie 2014 și învinuit la

24 septembrie 2014 în Instituția Penitenciară nr. 13 mun. Chișinău, iar ca urmare a unui proces care a durat trei ani, dânsul a fost scos de sub urmărire penală în toate învinuirile aduse de către procurorul în Procuratura mun. Chișinău Oficiul centru.

A obiectat că rezultat al acestui proces a fost defăimarea imaginii lui de afaceri care până la intentarea urmăririi penale a reprezentat interesele unei persoane de afaceri din Federația Rusă, prin procură, la construirea unei casei cu multe etaje pe XXXXX, imposibilitatea angajării în câmpul muncii, etc., iar construcția casei din XXXXX a fost stopată pe o perioadă îndelungată.

Având în vedere prevederile art. 2, 3, 6, 7 și 10 din Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești și reieșind din faptul că a fost învinuit în comiterea unei infracțiuni - art. 352 alin. (1) Cod penal, care stabilește răspunderea penală pentru samovolnicie și că urmărirea penală a derulat mai mult de trei ani (30 aprilie 2014 – 31 octombrie 2017), a evidențiat că are dreptul la compensarea prejudiciului moral, pe care îl estimează la suma de 30000 de euro, câte 10000 de euro pentru fiecare an de efectuare a procedurilor penale.

Și-a întemeiat pretențiile în baza dispozițiilor Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, art. 5-7, 166 CPC.

A solicitat admiterea acțiunii, încasarea din contul bugetului public național în beneficiul lui a prejudiciului material în valoare de 5000 de lei în baza contractului cu avocat, cheltuieli de judecată în mărime 5000 de lei și a prejudiciului moral în valoare de 30000 de euro pentru punerea ilegală sub învinuire și atragerea la răspundere penală a unei persoane nevinovate pe parcursul a trei ani, obligarea de a cere scuze publice de la el prin postarea pe prima pagină web a procuraturii pentru atragerea la răspundere penală și executarea urmăririi penale pe parcurs de trei ani, cu scoaterea ulterior de sub urmărirea penală, precum și încasarea din contul bugetului public național în beneficiul lui a cheltuielilor de judecată.

Prin hotărârea din 28 ianuarie 2019 a Judecătoriei Chișinău sediul Centru, a fost admisă acțiunea parțial.

A fost încasat din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției al RM în beneficiul lui Victor Pridorjînii prejudiciul moral în mărime de 5000 de lei.

În rest, a fost respinsă acțiunea ca neîntemeiată.

Prin decizia din 6 iunie 2019 a Curții de Apel Chișinău, a fost respinsă cererea de apel depusă de Victor Pridorjînii, reprezentat de avocatul Aliona Dragomir, admisă cererea de apel depusă de Ministerul Justiției al RM, casată parțial hotărârea primei instanțe în partea admiterii acțiunii și în această parte pronunțată o nouă hotărâre, prin care a fost respinsă acțiunea în partea admiterii, ca fiind neîntemeiată.

În rest, a fost menținută hotărârea primei instanțe.

La 1 iulie 2019, Victor Pridorjñi, reprezentat de avocatul Aliona Dragomir a declarat recurs împotriva deciziei din 6 iunie 2019 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea acestuia, casarea hotărârii primei instanțe și a deciziei instanței de apel, cu emiterea unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii.

În motivarea recursului a invocat dezacordul cu actele judecătorești contestate, menționând că la emiterea acestora a fost interpretată în mod eronat norma legală.

A considerat că instanța de apel, motivând respingerea cererii de chemare în judecată, fără a examina minuțios obiectul cererii, fără a stabili caracterul raporturilor juridice între părți și fără a examina obiectiv toate probe prezentate, a încălcat principiul egalității părților în proces și a negat absolut principiile unui proces civil.

Totodată, a obiectat că instanțele de judecată ierarhic inferioare nu au reținut și elucidat circumstanțele esențiale pentru justa soluționare a litigiului, nu au apreciat toate probele anexate la dosar, probe care sunt contradictorii și care necesitau explicarea cu suficientă claritate a motivului pentru care au fost acceptate, respinse sau reținute la baza adoptării deciziei.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Astfel, se constată că recurentul s-a conformat prevederilor legale și a declarat recursul la 1 iulie 2019 împotriva deciziei din 6 iunie 2019 a Curții de Apel Chișinău în termenul legal.

În conformitate cu art. 444 CPC, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul urmează a fi admis cu casarea integrală a deciziei instanței de apel și menținerea în vigoare a hotărârii primei instanțe din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze decizia instanței de apel și să mențină hotărârea primei instanțe.

După cum rezultă din actele cauzei, Victor Pridorjñi înaintând acțiunea în judecată împotriva Ministerului Justiției al RM, intervenienți accesorii Ministerul Finanțelor al RM și Procuratura Generală a RM, a solicitat repararea prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești și obligarea procuraturii să ceară scuze oficiale și compensarea cheltuielilor de judecată.

Fiind investită cu judecarea cauzei, prima instanță a ajuns la concluzia temeiniciei parțiale a acțiunii, încasând din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Victor Pridorjñi suma de 5000 de lei cu titlu de prejudiciu moral. În rest acțiunea a fost respinsă ca neîntemeiată.

Judecând apelurile declarate de Victor Pridorjñi și Ministerul Justiției al RM, instanța de apel a respins apelul lui Victor Pridorjñi și a admis apelul Ministerului Justiției al RM, a casat parțial hotărârea din 28 ianuarie 2018 a Judecătorei Chișinău sediul Centru și anume, în partea admiterii acțiunii și a emis în partea casată o nouă hotărâre, prin care a respins acțiunea. În rest hotărârea a fost menținută.

În susținerea rezolvării date, instanța de apel a ajuns la concluzia că prima instanță în mod eronat a stabilit că Victor Pridorjñi este în drept să solicite compensarea prejudiciului cauzat în conformitate cu prevederile Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998, deoarece a fost ilegal învinuit și atras la răspundere penală, or, în condițiile art. 3 alin. (1) din legea menționată, nu orice acțiune a organelor de drept și judecătorești atrage răspunderea statului.

Instanța de recurs constată, însă, că instanța de apel la adoptarea deciziei a interpretat eronat normele de drept material și a dat o apreciere greșită materialului probator anexat la dosar.

Astfel, instanța de recurs reține că la 30 aprilie 2014 de către Procuratura Generală, a fost emisă ordonanța de începere a urmăririi penale în baza art. 328 alin. (1) și art. 352 alin. (1) Cod penal, ca urmare a plângerii depuse de către Inspekția de Stat în construcții la șantierul situat pe XXXXX.

În cadrul efectuării acțiunilor de urmărire penală în cauza dată, la 26 iunie 2014, Victor Pridorjñi a fost recunoscut și audiat în calitate de bănuit în săvârșirea infracțiunii prevăzută de art. 352 alin. (1) din Codul penal, iar la 24 septembrie 2014 i-a fost înaintată învinuirea în comiterea infracțiunii prevăzută de art.352 alin.(1) Cod penal.

Prin ordonanța de aplicare a măsurii preventive, emisă la 25 septembrie 2014 de către procurorul în Procuratura sect. Centru mun. Chișinău, în privința lui Victor Pridorjñi a fost aplicată măsura preventivă de obligare de a nu părăsi localitatea.

Prin ordonanța de prelungire a termenului urmăririi penale, emisă la 30 septembrie 2014 de către procurorul în Procuratura sect. Centru mun. Chișinău, a fost prelungit termenul efectuării urmăririi penale pe cauza penală nr. 2014928189 până la data de 31 octombrie 2014.

Prin ordonanța privind scoaterea persoanei de sub urmărire penală și clasarea cauzei penale emisă la 31 octombrie 2017 de către procurorul în Procuratura mun. Chișinău, oficiul centru, a fost dispusă scoaterea de sub urmărire penală și clasarea cauzei penale intentate în privința lui Victor Pridorjñi, din motiv că s-a constatat legalitatea actelor în temeiul cărora au fost executate lucrările de construire pe XXXXX, fiind confirmate prin deciziile instanțelor de judecată, precum și conform controlului efectuat s-a stabilit că obiectivul examinat este amplasat în limita terenului deținut în proprietate fără încălcarea normelor urbanistice și arhitecturale în vigoare și nu poate influența negativ vecinătățile și în niciun caz nu poate aduce daune intereselor publice.

Așadar, circumstanțele relatate supra denotă că urmărirea penală în privința lui Victor Pridorjñi a durat în perioada 26 iunie 2014 - 31 octombrie 2017, acesta

fiind recunoscut și audiat ca bănuit în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 352 alin. (1) Cod penal, apoi a fost recunoscut ca învinuit în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 352 alin. (1) Cod penal, cu aplicarea măsurii preventive de nepărăsire a localității.

Drept urmare, cele relatate în ansamblu denotă incontestabil că Victor Pridorjînii este în drept de a pretinde repararea prejudiciului cauzat în urma acțiunilor ilegale ale organelor de urmărire penală, procuraturii și instanțelor judecătorești, astfel că instanța de apel greșit a stabilit inexistența circumstanțelor prevăzute de art. 3 din Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești.

Or, conform art. 6 al Legii enunțate, dreptul la repararea prejudiciului, în mărimea și modul stabilit de prezenta lege, apare în cazul: a) devenirii definitive și irevocabile a sentinței de achitare; b) scoaterii persoanei de sub urmărire penală sau încetării urmăririi penale pe temeuri de reabilitare; c) adoptării de către instanța judecătorească a hotărârii cu privire la anularea arestului contravențional în legătură cu reabilitarea persoanei fizice; d) adoptării, de către judecătorul de instrucție, în condițiile art.313 alin.(5) din Codul de procedură penală, în privința persoanei achitate sau scoase de sub urmărire penală, a încheierii privind declararea nulității actelor sau acțiunilor organului de urmărire penală sau organului care exercită activitate specială de investigații.

În accepțiunea art. 10 din aceeași Lege, dreptul persoanei fizice la repararea prejudiciului moral în mărimea și în modul stabilit de prezenta lege apare în cazurile specificate la art. 6.

Prevederi similare se regăsesc și în art. 1405 alin. (1) Cod civil, în vigoare până la 1 martie 2019, conform căruia prejudiciul cauzat persoanei fizice prin condamnare ilegală, atragere ilegală la răspundere penală, aplicare ilegală a măsurii preventive sub forma arestului preventiv sau sub forma declarației scrise de a nu părăsi localitatea, prin aplicarea ilegală în calitate de sancțiune administrativă a arestului, muncii neremunerate în folosul comunității se repară de către stat integral, indiferent de vinovăția persoanelor de răspundere ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii sau ale instanțelor de judecată.

Coroborând în ansamblu normele de drept precitate supra, instanța de recurs consideră că prima instanță just a concluzionat că la caz sunt întrunite și aplicabile prevederile Legii privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești.

În acest context, ținând cont de durata urmăririi penale de aproximativ 3 ani, de faptul privării lui Victor Pridorjînii de dreptul la libera circulație, fiindu-i aplicată măsura preventivă – obligațiunea de a nu părăsi localitatea, caracterul și gravitatea suferințelor fizice și psihice cauzate pe parcursul ținerii sub urmărire penală, Colegiul consideră că suma acordată de prima instanță cu titlu de prejudiciu material în mărime de 5000 de lei este echitabilă și suficientă, proporțională și

corespunzătoare prejudiciului suferit, ori suma solicitată de recurent în mărime de 30 000 de euro este una excesivă.

În acest sens se vor reține prevederile art. 1423 Cod civil, în vigoare până la 1 martie 2019, potrivit cărora mărimea compensației pentru prejudiciu moral se determină de către instanța de judecată în funcție de caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice cauzate persoanei vătămate, de gradul de vinovăție al autorului prejudiciului, dacă vinovăția este o condiție a răspunderii, și de măsura în care această compensare poate aduce satisfacție persoanei vătămate. Caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice le apreciază instanța de judecată, luând în considerare circumstanțele în care a fost cauzat prejudiciul, precum și statutul social al persoanei vătămate.

În același timp, instanța de recurs consideră întemeiată concluzia primei instanțe și în privința respingerii cerinței lui Victor Pridorjîni cu privire la repararea prejudiciului material în mărime de 5000 de lei cu titlu de asistență juridică pretinsă de către Victor Pridorjîni pentru reprezentarea sa de către avocat în cadrul dosarului penal, dat fiind faptul că contrar prevederilor art. 118 alin. (1) CPC, nu a probat suportarea cheltuielilor de asistență juridică.

Totodată, instanța de recurs relevă că prima instanță corect a apreciat și netemeinicia pretenției cu privire la obligarea procuraturii de a cere scuze publice prin postarea pe pagina web a acesteia.

Or, Victor Pridorjîni nu a prezentat probe precum că procuratura a difuzat pe pagina web a procuraturii informația despre învinuirea sa, după cum se pretinde.

În conexiunea celor relatate se constată că instanța de apel nu a calificat corect, din punct de vedere juridic, acțiunea cu care a fost investită, fapt ce a dus la emiterea unei soluții greșite, pe când prima instanță în mod corect a constatat temeinicia parțială a pretențiilor din cererea de chemare în judecată.

Pentru motivele expuse, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursul cu casarea integrală a deciziei instanței de apel și menținerea hotărârii primei instanțe.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

decide:

Se admite recursul declarat de către Victor Pridorjîni, reprezentat de avocatul Aliona Dragomir.

Se casează integral decizia din 6 iunie 2019 a Curții de Apel Chișinău și se menține hotărârea din 28 ianuarie 2019 a Judecătoriei Chișinău sediul Centru, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a lui Victor Pridorjîni, reprezentat de avocatul Aliona Dragomir împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale

organului de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești și încasarea cheltuielilor de judecată.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței
judecătorul

Ala Cobăneanu

Judecătorii

Svetlana Filincova

Galina Stratulat

Maria Ghervas

Victor Burduh